

Płk dr Mirosław BANASIK
Centrum Operacyjne MON
w Warszawie

Siły zbrojne we współczesnych uwarunkowaniach środowiska bezpieczeństwa¹

Wstęp

Konflikt na Ukrainie oraz seria zamachów terrorystycznych, jakie wydarzyły się w bieżącym roku we Francji, Tunezji i Belgii świadczą o powstawaniu nowych wyzwań, ryzyka zagrożeń² dla środowiska bezpieczeństwa³ w Europie, a tym samym dla RP. Próby utworzenia tzw. Państwa Islamskiego na terenie Syrii i Iraku, narastająca fala uchodźców z Afryki do Europy, propagowanie ekstremistycznych idei dżihadu wśród społeczności muzułmańskich w Europie Zachodniej, konfrontacyjny z Zachodem kierunek polityki zagranicznej oraz próba odbudowywania strefy wpływów przez Federację Rosyjską, to tylko niektóre ze zjawisk wymagających stałego monitorowania pod względem ich ewentualnego wpływu na bezpieczeństwo RP.

---

¹ Poprzez bezpieczeństwo rozumiemy: *teorię i praktykę zapewniania możliwości przetrwania (egzystencji) i realizacji własnych interesów (celów) przez dany podmiot, natomiast środowiskiem bezpieczeństwa nazywamy „zewnątrzne i wewnętrzne, militarne i niemilitarne (cywilne) warunki bezpieczeństwa, charakteryzowane przy pomocy czterech podstawowych kategorii, jakimi są: szanse, wyzwania, ryzyka i zagrożenia, Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa 2013, s. 247.*

² *Wyzwania bezpieczeństwa – sytuacje problemowe generujące dylematy decyzyjne, przed jakimi stoi podmiot w rozstrzyganiu spraw bezpieczeństwa. Niewłaściwie zad adresowane lub niepodjęte wyzwania bezpieczeństwa mogą w efekcie przekształcić się w realne zagrożenia bezpieczeństwa, ryzyka bezpieczeństwa – możliwości negatywnych dla danego podmiotu skutków własnego działania w sferze bezpieczeństwa, zagrożenia bezpieczeństwa – pośrednie lub bezpośrednie destrukcyjne oddziaływania na podmiot, Tamże, s. 248.*

³ *Środowiskiem bezpieczeństwa nazywamy: zewnętrzne i wewnętrzne, militarne i niemilitarne (cywilne) warunki bezpieczeństwa, charakteryzowane przy pomocy czterech podstawowych kategorii, jakimi są: szanse, wyzwania, ryzyka i zagrożenia, Tamże, s. 247.*

Aktualnie największe wyzwanie dla Polski stanowi reorientacja rosyjskiej polityki wobec Zachodu w związku z sytuacją kryzysową na Ukrainie. Hybrydowy konflikt zbrojny we wschodnich obwodach tego kraju, z bezpośrednim udziałem w nim sił zbrojnych Federacji Rosyjskiej zmienił postrzeganie kwestii bezpieczeństwa przez opinię publiczną. Okazało się, że po okresie ustabilizowanego poziomu bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego RP, w jej bezpośrednim otoczeniu wystąpiła sytuacja kryzysowa, której skutki mogą wymagać zaangażowania całego potencjału państwa, w tym sił zbrojnych. Wydarzenia na Ukrainie świadczą, że zachodzi potrzeba dostosowania sił zbrojnych do reagowania na nowy typ hybrydowych zagrożeń, które mogą wystąpić w czasie pokoju. Siły zbrojne mogą być zaangażowane do realizacji zadań daleko wykraczających poza tradycyjne, np. do ewakuacji obywateli RP z zagrożonych rejonów lub wsparcia administracji państwowej w przypadku masowego napływu uchodźców.

Pomimo dużej liczby aktów prawnych odnoszących się do przewidywanego zaangażowania sił zbrojnych, brakuje uregulowań pozwalających na wykorzystanie ich całego potencjału w czasie pokoju. Możliwe jest jedynie ograniczone wykorzystanie sił zbrojnych do zadań przewidzianych w Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego. Zmiany w środowisku bezpieczeństwa RP wskazują na potrzebę dostosowania systemu bezpieczeństwa narodowego⁴ do nowych wyzwań i zagrożeń oraz wprowadzenia nowych uregulowań, aby można było wykorzystać cały potencjał sił zbrojnych, zarówno w czasie pokoju, sytuacji kryzysowej jak i wojny. Tak zarysowana sytuacja skłania do zdefiniowania głównego problemu badawczego wyrażonego w pytaniu: jaki jest wpływ zmian we współczesnym środowisku bezpieczeństwa na charakter konfliktów zbrojnych oraz jakie są ich konsekwencje dla Sił Zbrojnych RP? W artykule przedstawiono rezultaty rozwiązania następujących problemów szczegółowych: 1) Jakie są uwarunkowania współczesnego środowiska bezpieczeństwa międzynarodowego? 2) W czym wyraża się charakter

---

⁴ System bezpieczeństwa narodowego to całość sił, środków oraz zasobów przeznaczonych przez państwo do realizacji zadań w dziedzinie bezpieczeństwa, odpowiednio do tych zadań zorganizowana, utrzymywana i przygotowywana, w którym wyróżnia się podsystem kierowania i szereg podsystemów wykonawczych, *Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022*, Uchwała Rady Ministrów Nr 67 z dnia 9 kwietnia 2013 r., M.P.2013, poz.377.

współczesnych konfliktów zbrojnych? 3) Jakie są konsekwencje zagrożeń hybrydowych dla Sił Zbrojnych RP?

Uwarunkowania współczesnego środowiska bezpieczeństwa międzynarodowego

W ostatnim czasie nastąpiły gwałtowne zmiany w strategicznym środowisku bezpieczeństwa. Federacja Rosyjska w wyniku konfliktu na Ukrainie przyjęła strategię konfrontacji z Zachodem. Dąży do podważania politycznej spójności NATO i UE, w celu ograniczenia reakcyjnych organizacji na rosyjskie działania wobec Ukrainy. Rosja wywiera presję polityczno-militarną, przejawiającą się budowaniem atmosfery zagrożenia agresją, prowadzonymi ćwiczeniami sił zbrojnych, realizacją przelotów bombowców strategicznych w międzynarodowej przestrzeni powietrznej oraz „wojenną” retoryką przedstawicieli władz.

Sojusz Północnoatlantycki w reakcji na rosyjską agresję wobec Ukrainy podjął kroki wzmacniające poczucie bezpieczeństwa państw wschodniej flanki. Zintensyfikowano ćwiczenia i obecność sił NATO w Polsce, państwach bałtyckich i basenie Morza Czarnego. Pomimo tych działań Rosyjska agresja przeciwko Ukrainie stanowi wyzwanie dla NATO w zakresie reagowania na tzw. „sytuacje trudno konsensusowe”⁵. Konieczność politycznej zgody wszystkich członków Sojuszu do podejmowania działań, może być wykorzystana przez potencjalnego agresora przeciwko NATO do stwarzania sytuacji niejednoznacznych, trudnych do zakwalifikowania jako agresja zbrojna, oddziaływania za pomocą środków cywilnych, wykorzystanie dezinformacji i nacisków dyplomatycznych w celu uniemożliwienia lub ograniczenia skutecznej reakcji.

Na przyjętą przez Rosję strategię odbudowywania strefy wpływów i uprzywilejowanej pozycji w stosunkach międzynarodowych, negatywnie nakłada się reorientacja zaangażowania polityczno-militarnego USA z obszaru euroatlantyckiego na obszar Azji Wschodniej i Pacyfiku⁶. Spowodowane jest to m.in. zamiarem przeciwstawienia się wzrastającej roli Chin, jako drugiej, a przy zachowaniu obecnego tempa wzrostu, w nieod-

---

⁵ S. Koziej, *Główne założenia Strategii Bezpieczeństwa Narodowego*, prezentacja ppt, <http://isp.policja.pl/download/12/4832/2014-11-05ZalozenianowejSBNRP.pdf> [26.03.2015].

⁶ *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa, 2013 r., s. 110-111.

ległej przyszłości pierwszej gospodarki świata. USA pomimo niespotykanej gdzie indziej innowacyjności gospodarki i potencjału militarnego, nie są już zdolne, ani też nie okazują politycznej woli do dalszego wypełniania roli „światowego żandarma”. Z wypowiedzi amerykańskich polityków wynika, że światowe przywództwo USA nie musi wiązać się z militarnym zaangażowaniem, a przyszłe decyzje o operacjach zbrojnych będą dostosowane do przyjętych przez administrację priorytetów⁷. Układ bipolarny, polegający na rywalizacji państw Zachodu pod przywództwem USA z Rosją i wspierającymi ją partnerami, jest zastępowany środowiskiem multipolarnym. Transformacja układu bipolarnego w układ wielu centrów i ośrodków wpływów, skutkuje nasileniem rywalizacji o pozycje regionalne. W Europie rywalizacja ta przejawia się próbami odbudowania strefy wpływów przez Rosję poprzez blokowanie procesów integracji z Zachodem państw w jej bezpośrednim otoczeniu oraz umacnianie wojskowej obecności w strefie arktycznej. Nie można wykluczyć, że w ramach tych procesów Rosja może podjąć agresywne działania wobec Polski, przy czym, aby uniknąć odpowiedzi NATO, mogą to być działania bez bezpośredniego użycia siły zbrojnej, działania hybrydowe, z wykorzystaniem środków cywilnych, presji dyplomatycznej lub ataku w cyberprzestrzeni.

Gwałtownie zmieniające się środowisko bezpieczeństwa w Europie i konflikt we wschodniej części kontynentu, kontrastują z wieloletnim procesem ograniczania wydatków obronnych przez państwa europejskie. Jakkolwiek przywódcy najsilniejszych państw nawołują do powołania europejskich sił zbrojnych⁸, procesy integracji, w tym wspólne programy zbrojeniowe (np. *pooling and sharing*) znajdują się w impasie. Polityczne deklaracje nie przekładają się na podejmowanie stosownych decyzji⁹. Z oceny obecnej roli Unii Europejskiej, której działanie w polityce międzynarodowej jest ograniczone, wynika że jako podmiot „niestrategicz-

---

⁷ Por. *Munich Security Report 2015*, Raport z konferencji bezpieczeństwa w Monachium, 2015, s. 12.

⁸ Wg wypowiedzi minister obrony RFN U.von der Leyen z dn. 31.01.2014: *Odnosi się wrażenie, że już straciliśmy czas koncentrując się na naszych „narodowych podwórkach”, zamiast skupić się na całości europejskich sił. Jeżeli jako Europa chcemy być wiarygodnym graczem w polityce bezpieczeństwa, musimy planować i działać razem*, tamże, str. 14.

⁹ Tamże, s. 14.

ny»¹⁰, z wewnętrznie blokowaną aktywnością, nie gwarantuje wsparcia państwom znajdującym się w zagrożeniu. Potwierdza to zarówno sytuacja państw południowej flanki, pozostawionych bez znaczącego wsparcia, w sytuacji masowej imigracji z Afryki, jak i państw wschodniej części kontynentu, zagrożonych co najmniej polityczną presją Rosji.

Masowa imigracja do Grecji i Włoch¹¹, oprócz kosztów utrzymania obozów uchodźców i pomocy humanitarnej, niesie ze sobą zagrożenie powstawania bazy dla islamskich ekstremistów w Europie. Fala imigracji z państw islamskich do Europy Zachodniej w drugiej połowie XX wieku spowodowała powstanie licznej diaspory muzułmanów, rozrastającej się dzięki dużemu przyrostowi naturalnemu i pozostającej na marginesie społeczeństw z powodu braku woli do przyjmowania innych wzorców kulturowych, a także niskiemu poziomowi wykształcenia. Zamachy w br. we Francji i w Belgii potwierdzają, że zagrożenie terrorystyczne ze strony ekstremistycznie nastawionej części ludności muzułmańskiej w Europie będzie narastało.

Na zagrożenia wynikające z konfrontacyjnej polityki Federacji Rosyjskiej oraz imigracji do Europy ludności muzułmańskiej negatywnie nakłada się zjawisko globalizacji¹². Polega ono na zastępowaniu autonomiczności podmiotów państwowych ich integracją oraz zacieśnianiem wzajemnych, wielostronnych (politycznych, ekonomicznych, finansowych, kulturowych, informacyjnych, wojskowych itp.) powiązań i zależności¹³. Zależność państw od siebie wymusza m.in. podział kosztów zapewnienia bezpieczeństwa. W Europie, ze względu wspólny budżet Unii Europejskiej, ochronę rynków pracy i niechęci do zwiększania wydatków na obronność, często dochodzi do braku zgody w ocenie zagrożeń. Dla państw południowych zagrożenia ze strony Rosji są minimalizowane, z kolei państwa wschodniej części kontynentu marginalizują niebezpieczeństwa masowej imigracji z Afryki.

---

¹⁰ S. Koziej, *Główne założenia Strategii Bezpieczeństwa Narodowego*, prezentacja ppt, http://isp.policja.pl/download/12/4_83_2/2014-11-05ZalozenianowejSBNRP.pdf [26.03.2015].

¹¹ Do Grecji w 2014 roku dotarło ok. 300 tys., do Włoch 170 tys. nielegalnych imigrantów z Afryki, źródło: <http://nczas.com/publicystyka/trwa-masakra-chrzescijan-wlibii/> [26.03.2015].

¹² *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa, 2013 r., s. 11.

¹³ S. Koziej, *Strategiczne środowisko bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego w okresie pozimnowojennym* – skrypt internetowy, www.koziej.pl. [25.02.2015].

Globalizacja sprzyja integracji środowisk o podobnej tożsamości kulturowej, ale jest również przyczyną powstawania napięć między obszarami różniącymi się kulturowo lub religijnie. Według Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP: *narastająca współzależność państw, społeczności lub regionów wzmacnia nieprzewidywalność zjawisk, których zasięg nie jest już ograniczony barierami geograficznymi, systemami politycznymi i gospodarczymi*¹⁴. Zbliżanie się do siebie różnych kultur i religii, z których niektóre, jak np. ekstremistyczne nurty islamu, dogmatycznie dążą do zniszczenia innych wyznań, jest powodem stałego napięcia, przedzającego się w otwarte starcia zbrojne lub wieloletnie kampanie terrorystyczne. Prawdopodobieństwo zamachów terrorystycznych w Europie z powodów religijnych przypuszczalnie będzie narastało.

We współczesnym środowisku bezpieczeństwa coraz większego znaczenia będą nabierały zagrożenia związane z manipulacją informacją, szantażem i naciskami w obszarze bezpieczeństwa energetycznego, terroryzmem, procesami demograficznymi, zagrożeniami gospodarcze i finansowe oraz wynikające z przestępczego wykorzystania cyberprzestrzeni¹⁵. Cyberprzestrzeń również służy do propagowania terroryzmu, nielegalnego obrotu materiałami zabronionymi prawem i walki informacyjnej. Dzięki globalnej sieci internetowej sprawcy zagrożeń poszerzają strefy wpływów i uzyskują większe możliwości uzyskiwania wsparcia, dzięki czemu podmioty niepaństwowe, prywatne organizacje lub nawet indywidualne osoby, mają możliwości propagowania i osiągnięcia swoich celów. Internet umożliwia m.in. rekrutowanie bojowników i donatorów dżihadu spośród społeczności muzułmańskich państw Europy, wyszukiwanie i zamawianie składników materiałów wybuchowych do przeprowadzania zamachów, a także prowadzenie szkoleń i instruktaży do działalności terrorystycznej.

Charakter współczesnych konfliktów zbrojnych

Współczesne konflikty zbrojne zmieniają swój charakter, a ich otoczenie staje się coraz bardziej złożone. Obecnie o zwycięstwie w równym stopniu co walka zbrojna decydują działania w sferze cywilnej, dy-

---

¹⁴ *Strategia bezpieczeństwa narodowego RP*, Warszawa 2014, s. 17.

¹⁵ L. Bełza, *Główne zagrożenia w obecnym i przyszłym środowisku bezpieczeństwa pozamilitarnego*, Warszawa, s. 123.

plomatyczne i medialne. Jako przykład nowych uwarunkowań współczesnych konfliktów może posłużyć wojna izraelsko-libańska z 2006 r. Siły zbrojne państwa Izrael, zaliczane do jednych z najlepiej wyposażonych i wyszkolonych na świecie, dokonały inwazji na południowy Liban w ramach odwetu za atak Hezbollahu na izraelski patrol, w czasie którego zginęło ośmiu żołnierzy. Izraelscy dowódcy i polityczni liderzy oczekiwali szybkiego i łatwego zwycięstwa. Konwencjonalna strategia armii Izraela zupełnie nie przystawała jednak do realiów walki z partyzantami Hezbollahu. Przewaga techniczna okazała się niewystarczająca do pokonania mobilnych, nieregularnych grup bojowników operujących w obrębie rodzimej, cywilnej społeczności. Hezbollah zaskoczył armię Izraela intensywnością ataków raketowych, swobodą przemieszczania się, dokładną znajomością położenia izraelskich jednostek dzięki rozpoznaniu osobowemu, skutecznym zastosowaniem broni przeciwpancernej oraz efektywną kampanią medialną prowadzoną zarówno w rejonie konfliktu, jak i w skali globalnej. Działania asymetryczne zastosowane przez Hezbollah przeciwko siłom zbrojnym Izraela doprowadziły do zatrzymania ofensywy i wycofania się sił izraelskich. Pomimo katastrofalnego bilansu strat (1,2 tys. Libańczyków, głównie osób cywilnych, wobec 160 żołnierzy SZ Izraela) Hezbollah ogłosił się zwycięzcą. Doświadczenia z tego konfliktu wskazują, że charakter współczesnej walki zbrojnej wymaga konieczności jej całościowego pojmowania jako równorzędnej kombinacji siły zbrojnej, wywiadu, działań informacyjnych i dyplomatycznych. Strategię Hezbollahu można nazwać hybrydową, ponieważ polegała na połączeniu elementów militarnych i cywilnych. Decydującą rolę w zwycięstwie Libanu odegrała walka informacyjna w przestrzeni medialnej i działania dyplomatyczne, które wytworzyły presję międzynarodowej opinii publicznej na Izrael i pośrednio doprowadziły do wycofania się jego sił¹⁶.

Pojęcia hybrydowości używa się także do scharakteryzowania niektórych operacji w Iraku i Afganistanie, w czasie których nowoczesne wyposażone i zorganizowane siły zbrojne przygotowane do prowadzenia działań połączonych, zostały zmuszone do walki z przeciwnikiem stosującym prymitywne, jedynie jemu dostępne metody, do których należy między innymi zaliczyć działania nieregularne i partyzanckie oraz formy

---

¹⁶ M. Manwaring, *The complexity of modern asymmetric warfare*, University of Oklahoma Press 2012, s. 145-148.

takie jak: zasadzki, miny pułapki, improwizowane ładunki wybuchowe, zamachy samobójcze.

Przebieg konfliktu izraelsko-libańskiego oraz operacji w Iraku i w Afganistanie wskazują, że działania hybrydowe powstały w rezultacie asymetrii potencjałów walczących stron i ograniczonych możliwości oddziaływania jednej z nich na stronę przeciwną, czego konsekwencją było stosowanie „obejść” i wyszukiwanie słabych punktów przeciwnika. Hybrydyzacja dotyczyć może zarówno strony walczącej (państwa, aktora pozapaństwowego, nieregularnego zgrupowania bojowego), jak też przestrzeni konfliktu, w której się on odbywa.

Zasadniczą cechą działań hybrydowych jest brak jasno określonych reguł oraz ciągle ewoluowanie sposobów działania i zakresu stosowanych przedsięwzięć, stosownie do rozwoju danej sytuacji operacyjnej. Konflikt ukraińsko-rosyjski dowodzi pojawienie się kolejnej odmiany hybrydowego sposobu prowadzenia zbrojnej agresji oraz odzwierciedla złożoność współczesnego otoczenia walki zbrojnej, to jest obecność w tym otoczeniu międzynarodowych mediów, polityki, dyplomacji, powiązań gospodarczych, otwartej przestrzeni informacyjnej portali społecznościowych itd. Miarodajna ocena rezultatów i wniosków wynikających z dotychczasowego przebiegu konfliktu wymaga ich weryfikacji pod kątem szczególnych uwarunkowań historycznych, politycznych i narodowościowych Ukrainy i Rosji. Kryzys polityczny na Ukrainie w 2013 r. był rezultatem trudnej sytuacji socjalnej społeczeństwa oraz powszechnej korupcji i arogancji przedstawicieli administracji państwowej. Rezygnacja z podpisania umowy stowarzyszeniowej z UE została odebrana przez naród ukraiński jako porzucenie nadziei na poprawę bytu ekonomicznego i życiowych perspektyw. Oddolna integracja społeczeństwa w ramach protestów przeciwko odstąpieniu od negocjacji w sprawie stowarzyszenia z UE doprowadziła w ciągu kilku miesięcy do obalenia władz i zmiany polityki zagranicznej w kierunku integracji z Zachodem oraz uniezależniania się od Rosji. Zmiana kierunku polityki zagranicznej przez nowe władze Ukrainy spotkała się z natychmiastową i wielowymiarową reakcją Rosji w celu zablokowania możliwości rozpoczęcia procesów integracji Ukrainy z NATO i Unią Europejską.

Zajęcie Krymu przez nieoznakowane formacje zbrojne¹⁷ oraz przeprowadzenie referendum w sprawie ogłoszenia autonomii we wschodnich obwodach Ukrainy, w większości zamieszkałych przez osoby posługujące się wyłącznie językiem rosyjskim, było możliwe dzięki prorosyjskiemu nastawieniu tamtejszej ludności. Srowadzenie od XVII wieku rosyjskich osadników na tereny dzisiejszej wschodniej Ukrainy, rozbudowa przemysłu w czasach carskich, czystki narodowościowe w czasach stalinowskich oraz procesy unifikacji społeczeństwa radzieckiego, pozbawiły ludność wschodniej Ukrainy jednolitej tożsamości narodowej i poczucia przynależności państwowej. Rosja wykorzystała tę sytuację do sformowania, wyposażenia i wspierania tzw. oddziałów ochotniczych, które podjęły działania przeciwko siłom zbrojnym Ukrainy.

Oplacane pododdziały separatystów z rosyjskiego punktu widzenia są „optymalnym” narzędziem do prowadzenia agresji zbrojnej, ponieważ wymagają mniejszych nakładów w stosunku do regularnych formacji wojskowych. Wspieranie separatystów nie wymaga politycznego zaangażowania i pozwala na oficjalne zaprzeczanie zaangażowania FR w konflikt. Separatyści, w rosyjskich mediach określane jako „ochotnicy” lub „pospolite ruszenie”, są zdolni do działania wyłącznie dzięki zaopatrzeniu w rosyjski sprzęt wojskowy, wsparciu rosyjskiej dyplomacji, wywiadu, rozpoznania oraz dzięki środkom masowego przekazu. Źródłem siły separatystów są gotowe do użycia zgrupowania rosyjskich wojsk w pobliżu granic z Ukrainą, które poprzez utrzymywanie zagrożenia inwazją, blokują możliwość skupienia wysiłku ukraińskich sił zbrojnych w rejonie operacji antyterrorystycznej. Sytuacja ta potwierdza zasadę, że *w walce i w polityce można więcej osiągnąć drogą groźby użycia siły, aniżeli przez samo jej użycie*¹⁸.

Rosja jednocześnie podjęła intensywne działania informacyjne, w celu przedstawienia Ukrainy jako „agresora” i „okupanta”, formalnie należącego do niej terytorium. Elementem kampanii dyskredytującej władze w Kijowie, było nagłaśnianie banderowskich tradycji części ugrupo-

---

¹⁷ Pomimo oficjalnych zaprzeczeń, rosyjskie środki masowego przekazu przyznają, że w rolę tzw. „zielonych ludzików” wcielili się żołnierze specnazu. Ich dowódcy zostali odznaczeni za profesjonalne wykonanie zadań przez prezydenta FR – źródło: http://wyborcza.pl/1,75477,17567972,Byly_dowodca_Floty_Czarnomorskiej_zdradza_kulisy_operacji.html.

¹⁸ Zob. B. Balcerowicz, *Uniwersalne problemy strategii obronnej państwa średniej wielkości oraz ich odniesienia do obronności Polski*, Warszawa, AON, 1996 r., s. 66.

wań politycznych i oskarżanie obecnych władz o wspieranie nazistów. Obraz przedstawiany w rosyjskich mediach był dokładną odwrotnością europejskiej oceny wydarzeń. Ukraińcy są przedstawiani w Rosji, jako tzw. „bad guys”, którzy mordują dzieci, a najemnicze pododdziały separatystów jako „good guys”, tj. samoobrona obywatelska przed nazistami. Współczesna przestrzeń informacyjna nadaje wszystkim, nawet błahym wydarzeniom dodatkowy wymiar medialny. Dzięki rozwojowi łączności satelitarnej, powszechnemu dostępowi do Internetu oraz portali społecznościowych (wykorzystywanych również przez polityków), możliwe stało się relacjonowanie i komentowanie wydarzeń w czasie rzeczywistym, z jednoczesnym kształtowaniem przekazu według oczekiwań wybranego odbiorcy. Każda informacja może być zmanipulowana do bieżących potrzeb politycznych lub militarnych.

Charakterystyczną cechą konfliktu na Ukrainie były skoordynowane działania wielu podmiotów w różnych obszarach funkcjonowania państwa, zarówno militarnych jak i cywilnych. Do osiągnięcia celów wojny strona rosyjska, w równym stopniu co siły zbrojne, zaangażowała dyplomację, służby specjalne, media oraz gospodarkę. Wojna nie tylko nie została formalnie wypowiedziana, ale Rosja, pomimo przedstawianych dowodów, oficjalnie zaprzecza swojemu zaangażowaniu. Podważanie przez przedstawicieli władz i dyplomacji FR wiarygodności informacji o zaangażowaniu SZ FR w konflikcie utrudnia państwom Zachodu określenie efektywnej strategii działań dyplomatycznych wobec Rosji.

Hybrydowy charakter rosyjskich działań objawia się także brakiem dokładnego terminu rozpoczęcia wojny. Zakładać jednak należy, że rosyjskie scenariusze działania i przygotowania logistyczne musiały być opracowane dużo wcześniej, niż nastąpiło apogeum wewnętrznej sytuacji kryzysowej na Ukrainie i rezygnacja W. Janukowycza ze stanowiska prezydenta. S. Metz i R. Millen formę konfliktu, jaka ma miejsce na Ukrainie, określają jako *niekonwencjonalną wojnę pomiędzy państwami, z jednoczesnym konfliktem wewnętrznym, w który zaangażowani są aktorzy niepaństwowi, rebelianci, zorganizowana przestępczość, społeczności zamiejscowe oraz najemnicy*¹⁹.

Biorąc pod uwagę ograniczone zaangażowanie sił zbrojnych FR na terytorium Ukrainy i niechęć do włączenia samozwańczych republik,

---

¹⁹ S. Metz, R. Millen, *Future war/Future Battlespace: The Strategic Role of American Landpower*, Carlisle Barraks, Pen.: Strategic Studies Institute 2003, s. 15-17.

powstałych w obwodach donieckim i ługańskim w skład Federacji Rosyjskiej, można zakładać, że celem politycznym Rosji jest utrzymanie całej Ukrainy²⁰ w rosyjskiej strefie wpływów. W marcu br. w czasie obchodów pierwszej rocznicy przyłączenia Krymu do Federacji Rosyjskiej W. Putin wyraził nadzieję na opamiętanie się „bratniego” ukraińskiego narodu i wybór w kolejnych wyborach władz o nastawieniu prorosyjskim. Punktem ciężkości wojny jest utrzymanie lub nie obecnego, prozachodniego kierunku polityki Ukrainy. Ewentualne rozstrzygnięcia militarne we wschodnich regionach kraju, prawdopodobnie nie zdecydują o osiągnięciu celów politycznych przez żadną ze stron.

Doświadczenia z konfliktu ukraińsko-rosyjskiego zostały zawarte w rosyjskiej doktrynie wojskowej wydanej w grudniu 2014 r. Wynika z niej, że w przyszłych konfliktach zbrojnych Federacja Rosyjska spodziewa się jednoczesnego stosowania siły zbrojnej i środków niemilitarnych, intensywnych działań informacyjnych, skrócenia czasu osiągnięcia gotowości do działań bojowych, automatyzacji, sieciowości i globalnego zasięgu systemów dowodzenia wojskami i systemami rażenia, ograniczonej strefy starć zbrojnych przy nieograniczonej przestrzeni działań psychologicznych i informacyjnych. Z zapisów doktrynalnych wynika, że współczesne konflikty zbrojne charakteryzować się będą nieprzewidywalnością ich wybuchu, trudnym do określenia terminem rozpoczęcia i zakończenia, zastosowaniem przedsięwzięć walki informacyjnej w celu osiągnięcia celów politycznych bez użycia siły zbrojnej lub w celu stworzenia przychylniej opinii publicznej do jej zastosowania, udziałem prywatnych i ochotniczych formacji wojskowych²¹, wykorzystaniem sytuacji konfliktogennych w celu oddziaływania na wewnętrzne stosunki polityczne strony przeciwnej i dyskredytacji jej w międzynarodowej opinii publicznej. Operacje zbrojne będą precyzyjnie zsynchronizowane z przedsięwzięciami informacyjnymi, dyplomatycznymi, politycznymi, humanitarnymi, etc.

Działania zbrojne nie są już wystarczającym środkiem do osiągnięcia celów politycznych, które mogą być skutecznie osiągnięte środkami niemilitarnymi. Najbardziej efektywnym sposobem prowadzenia działań na współczesnym polu walki jest kompilacja wszelkich dostępnych metod

---

²⁰ Zob. M. Wrzosek, *Zagrożenia militarne a bezpieczeństwo Europy*, Kwartalnik Bellona 4/2012, s. 10.

²¹ Por. *Wojennaja doktrina Rossijskoj Federacji*, s. 4-5.

i form oddziaływań militarnych i niemilitarnych. Na przykład, pomimo posiadania przez Rosję potencjału umożliwiającego szybkie zajęcie terytorium Ukrainy, do realizacji celów politycznych zaadaptowano strategię polegającą na synchronizacji środków cywilnych i wojskowych. Aktualizacja doktryny wojskowej w 2014 r. oraz sformowanie Narodowych Centrów Kierowania Obroną FR²² świadczą, że strona rosyjska pozytywnie ocenia efekty działań na Ukrainie, uzyskane dzięki synchronizowaniu ataków zbrojnych z demonstracją siły, działaniami dyplomatycznymi, presją polityczną, szantażem ekonomicznym, działaniami informacyjnymi, pomocą humanitarną oraz destabilizacją wewnętrzną prowadzoną przez służby specjalne na terytorium Ukrainy. W konstatacji można stwierdzić, że przebieg konfliktu na Ukrainie zmienia dotychczasowe postrzeganie działań hybrydowych, jako taktyki przypisywanej nieregularnym, źle wyposażonym ugrupowaniom rebelianckim. W konflikcie na Ukrainie działania hybrydowe po raz pierwszy w historii z powodzeniem były zastosowane przez państwo silniejsze wobec słabszego.

Powodzenie działań hybrydowych zwiększa prawdopodobieństwo ich zastosowania w przyszłych konfliktach zbrojnych. Niektóre z elementów otoczenia konfliktów i form oddziaływania na przeciwnika, jak np. obecność mediów i wymóg prowadzenia walki informacyjnej o uzyskanie przychylności międzynarodowej opinii publicznej, destabilizacja wewnętrzna i presja eskalacji operacji zbrojnych, z pewnością będą wykorzystywane przez wszystkie walczące strony. Włączanie hybrydowych form prowadzenia wojny do dokumentów doktrynalnych przez Federację Rosyjską wskazuje na konieczność dostosowywania możliwości Sił

---

²² W dniu 1 grudnia 2014 r. zostało utworzone Narodowe Centrum Kierowania Obroną FR w celu zintegrowania systemu zarządzania wojennymi strukturami administracji państwa i gospodarki oraz przygotowania obrony kraju. Na wszystkich poziomach dowodzenia rozpoczęły pracę etatowe dyżurne zmiany operacyjne o takiej samej strukturze cz. „P” i „W. Zadania Centrum obejmują monitoring wszystkich obszarów działalności wewnątrz SZ jak i całej wojennego systemu dowodzenia w odniesieniu do przedsięwzięć określonych w planie obrony państwa. W ocenie szefa Sztabu Generalnego SZ FR we współczesnych warunkach wielokrotnie wzrosła ilość informacji, cykl jej wymiany skrócił się z tygodni i dób do godzin i minut, co powoduje potrzebę stałego monitoringu procesów zachodzących w świecie, w kraju i w siłach zbrojnych oraz prowadzenia stałej, kompleksowej analizy sytuacji oraz wypracowywania wariantów reagowania na jej zmiany. Nowa struktura ma zapewnić skrócenie cyklu przekazywania informacji oraz realizację procesu kierowania w czasie rzeczywistym, siłami zmian dyżurnych – źródło: www.kp.ru/daily/26302/3181011/.

Zbrojnych RP do nowych uwarunkowań ewentualnej obrony kraju przed zagrożeniami.

Konsekwencje zagrożeń hybrydowych dla Sił Zbrojnych RP

Konsekwencją zmian w środowisku bezpieczeństwa oraz sposobach prowadzenia działań zbrojnych, powinno być nowe podejście do wyzwań i zagrożeń przez instytucje odpowiedzialne za zapewnianie bezpieczeństwa państwa, w tym przez siły zbrojne. Jakkolwiek możliwość zastosowania scenariusza konfliktu na Ukrainie, jako paradygmatu²³ przyszłych zagrożeń, powinna być ograniczona, to wnioski z jej przebiegu mogą z pewnością być wykorzystane w definiowaniu pożądanych zdolności i określeniu kierunków zmian co do sposobów wykorzystania sił zbrojnych w zapewnieniu bezpieczeństwa.

Siły Zbrojne RP realizują programy modernizacyjne, ukierunkowane na pozyskanie nowych zdolności, podlegają procesowi ciągłej transformacji oraz realizują reformę systemu kierowania i dowodzenia. Niezależnie od konieczności kontynuacji rozpoczętych, wieloletnich programów, dynamicznie zmieniająca się sytuacja bezpieczeństwa i pojawienie się nowych zagrożeń o charakterze hybrydowym, powoduje konieczność dostosowania możliwości użycia sił zbrojnych w sytuacji kryzysu polityczno-militarnego oraz odpowiedzi na zagrożenia hybrydowe.

Wystąpienie w bezpośrednim sąsiedztwie Polski sytuacji kryzysowej o charakterze polityczno-militarnym wymaga nowego, kompleksowego podejścia do zadań Sił Zbrojnych RP. Konieczne jest integrowanie wysiłków politycznych, dyplomatycznych, militarnych, ekonomicznych i informacyjnych. Zachodzi potrzeba budowania zdolności do reagowania na szersze, niż określone obecnymi uregulowaniami prawnymi, spektrum zagrożeń w kraju oraz za granicą. Należy więc, dążyć do jednoczenia wysiłków cywilnych i wojskowych, gdyż we współczesnych uwarunkowaniach, siły zbrojne samodzielnie nie są zdolne do rozwiązywania sytuacji kryzysowych i osiągnięcia celów politycznych.

---

²³ Konflikt wciąż trwa i nie można wykluczyć zmiany jego charakteru, np. przekształcenia się w otwartą wojnę konwencjonalną. Przyszła sytuacja kryzysowa może być uwarunkowana zupełnie innymi czynnikami czasu, miejsca, zaangażowanych stron, skali, otoczenia medialnego itd.

Jak pokazuje konflikt na Ukrainie, regularne działania zbrojne toczyły się bez formalnego ogłoszenia wojny, ani nawet stanu wojennego. Wobec pojawienia się zagrożeń militarnych, które mogą wystąpić już w czasie pokoju, zasadnym jest przesunięcie punktu ciężkości pomiędzy siłami zbrojnymi, a sferą cywilną w systemie zarządzania kryzysowego. Dotychczas siły zbrojne angażowały cały swój potencjał i przejmowały odpowiedzialność za prowadzone działania dopiero po ogłoszeniu stanu wojny. W nowych uwarunkowaniach na siłach zbrojnych, które jako jedyne posiadają potencjał do odstraszania militarnego, powinien spoczywać główny ciężar działań od chwili wystąpienia pierwszych symptomów sytuacji kryzysowej o charakterze polityczno-militarnym. W związku z powyższym należy dokonać zmian w uregulowaniach prawnych, tak aby po wystąpieniu oznak narastania sytuacji kryzysowej, możliwe było wykorzystanie całego potencjału sił zbrojnych w czasie pokoju, a nie jak przewiduje aktualny plan zarządzania kryzysowego, tylko ok. 10 tys. żołnierzy do reagowania na zagrożenia niemilitarne. Dodatkowym argumentem przemawiającym za zwiększeniem możliwości użycia sił zbrojnych w odpowiedzi na szersze spektrum zagrożeń, jest coraz trudniejsze rozgraniczenie stanów pokoju, kryzysu i wojny. Przeciwnik może podjąć działania, które będą trudne do zakwalifikowania jako agresja zbrojna, dodatkowo może zaprzeczać na forum międzynarodowym swojego udziału w operacji, aby utrudnić, opóźnić lub udaremnić uruchomienie procedur reagowania strony przeciwnej. Z dużym prawdopodobieństwem można zakładać, że przyszły konflikt lub sytuacja kryzysowa nie rozpocznie się wręczeniem noty ambasadora państwa agresora. Państwo dokonujące agresji będzie starało się ukryć swoje zamiary tak długo, jak to możliwe.

W warunkach profesjonalnych sił zbrojnych, coraz poważniejszy staje się problem braku przeszkolonych rezerw osobowych. Jako celowe wydaje się prowadzenie intensywnych szkoleń oraz nawiązanie przez siły zbrojne współpracy z organizacjami pozarządowymi, cywilnymi stowarzyszeniami, organizacjami paramilitarnymi i innymi podmiotami użytecznymi dla obronności (np. kluby wspinaczkowe, strzeleckie, myśliwskie, sportowe, klasy mundurowe, grupy rekonstrukcyjne). Współpraca ta powinna być prowadzona zarówno na szczeblu centralnym przez kierownictwo resortu, jak i lokalnym przez jednostki i instytucje wojskowe. Treścią współpracy mogłyby być zarówno przedsięwzięcia szkoleniowe, edukacyjne, promocji obronności, jak również zadania do realizacji przez

sektor cywilny w sytuacji kryzysowej lub konfliktu. Współpraca z sektorem cywilnym, obok wsparcia sił zbrojnych, zapobiegałaby podejmowaniu przez społeczeństwo samoczynnych, niekontrolowanych i nieprzygotowanych działań w czasie sytuacji kryzysowej.

W odpowiedzi na potencjalne operacje informacyjne celowym jest uzyskanie przez siły zbrojne skutecznych narzędzi do prowadzenia kampanii informacyjnych oraz obrony przed dezinformacją. Zdolności takie mogłyby być włączane do podmiotu integrującego zarządzanie bezpieczeństwem państwa, gdzie obok przedstawicieli sił zbrojnych znajdowałyby się profesjonalne komórki komunikacji społecznej, wyspecjalizowane w informacyjnej i medialnej działalności w czasie sytuacji kryzysowej.

Celowe wydaje się podniesienie zdolności sił zbrojnych do działania w obszarze cyberprzestrzeni, zarówno do obrony przed cyberatakami, jak i do działań ofensywnych. Coraz większa liczba systemów ważnych dla bezpieczeństwa obywateli jest uzależniona od sprawnego działania sieci internetowej. Nieograniczony zasięg propagandowej informacji rozsyłanych w sieci internetowej i jednoczesna podatność cyberprzestrzeni na inwigilację, czy monitorowanie przepływu informacji, są przyczynami jej szybkiego adaptowania do osiągnięcia specyficznych celów i uczynienia z cyberprzestrzeni nowego wymiaru działań wojennych. Z racji coraz większej liczby użytkowników Internetu, cyberprzestrzeń staje się również coraz ważniejszym obszarem operacji informacyjnych i psychologicznych. Konieczne jest zatem rozwijanie zdolności sił zbrojnych do działania w powyższym obszarze.

Wnioski

Międzynarodowe środowisko bezpieczeństwa ulega gwałtownym, negatywnym zmianom zarówno w wymiarze globalnym, jak i regionalnym. W Europie można zidentyfikować dwa źródła potencjalnych zagrożeń: Federację Rosyjską, która dokonała agresji na Gruzję i Ukrainę oraz powraca do konfrontacyjnego kursu polityki wobec państw Zachodu, próbując odbudowywać mocarstwową pozycję kosztem państw sąsiednich, a także powstanie tzw. Państwa Islamskiego i rozpad systemu bezpieczeństwa w Afryce poprzez ofensywę ugrupowań ekstremistycznych w wielu regionach tego kontynentu. Upadek kolejnych państw afrykańskich skutkować będzie prawdopodobnie zwiększającą się falą imigracyj-

ną ludności muzułmańskiej do Europy, która obok problemów humanitarnych, wywoływać będzie konflikty wewnętrzne i stanowić bazę działalności ugrupowań terrorystycznych. Najniebezpieczniejsze byłoby połączenie się Państwa Islamskiego ze zmilitaryzowanymi muzułmańskimi organizacjami ekstremistycznymi, np. Boko Haram lub innymi terrorystycznymi organizacjami islamskimi funkcjonującymi w Afryce.

Środowisko bezpieczeństwa staje się coraz bardziej złożone i nieprzewidywalne. Zmienia się charakter zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa i obywateli RP. Pojawiają się zagrożenia hybrydowe, możliwe do wystąpienia w czasie pokoju i trudne do zakwalifikowania, jako konflikt zbrojny, ataki w cyberprzestrzeni oraz wrogie oddziaływanie informacyjne.

Złożone, kompleksowe otoczenie konfliktów zbrojnych, udział w nich organizacji cywilnych, medialne oddziaływanie na międzynarodową opinię publiczną, działania dyplomatyczne i gospodarcze powodują, że w osiąganiu celów walki zbrojnej coraz większą rolę odgrywają podmioty niemilitarne. Starcia zbrojne nie są już jedynym środkiem osiągania celów wojny. Równoprawny udział podmiotów militarnych i aktorów cywilnych jest podstawową cechą działań hybrydowych. Zagrożenia hybrydowe nie podlegają ścisłym zasadom, stale ewoluują i z powodu braku jednoznacznej możliwości określenia początku i końca współczesnego konfliktu, mogą wystąpić już w czasie pokoju i utrzymywać się na poziomie poniżej progu wojny. Konflikt na Ukrainie dowodzi, że działania hybrydowe, jako bardziej efektywne w osiąganiu celów walki zbrojnej, mogą być zastosowane nie tylko w działaniach defensywnych, ale z powodzeniem wykorzystane w działaniach ofensywnych, skierowanych przeciwko stronie słabszej.

Proponuje się, aby w systemie bezpieczeństwa państwa w celu efektywnego wykorzystania potencjału i uzyskania efektu synergii dążyć do integrowania w ramach jednej komórki zarządzania bezpieczeństwem wszystkich podmiotów, cywilnych i wojskowych, administracji i mediów, sił zbrojnych i służb mundurowych, dyplomacji, polityki, organizacji pozarządowych, humanitarnych, informacyjnych etc.

Celowym jest rozwijanie na szczeblu państwa zdolności do rozpoznania i oceny zagrożeń we współdziałaniu z NATO oraz pozyskiwanie zdolności do odpowiedzi na zagrożenia hybrydowe, w tym także poprzez działania odstrasżające z wykorzystaniem środków ogniowych.

Na szczeblu resortu obrony narodowej zasadna jest zmiana dotychczasowych uregulowań prawnych, w celu umożliwienia wykorzystania całego potencjału sił zbrojnych w czasie pokoju. Konieczne jest nadanie priorytetu rozwijaniu zdolności bezpilotowych systemów rozpoznania oraz komunikacji niejawnej do działań defensywnych i ofensywnych, w obszarze cyberprzestrzeni, komunikacji strategicznej. Celowym jest rozwijanie współpracy z organizacjami paramilitarnymi i innymi podmiotami cywilnymi działającym w obszarze obronności, w celu wykorzystania ich potencjału i zdolności do realizacji zadań w czasie sytuacji kryzysowej.

Na szczeblu sił zbrojnych uzasadnione jest nadanie priorytetu działalności szkoleniowej. Należy zwiększyć liczbę ćwiczeń z mobilizacyjnym rozwinięciem, powołaniem rezerw osobowych i środków transportowych. Postuluje się, aby scenariusze ćwiczeń każdorazowo obejmowały zagrożenia hybrydowe i wybrane elementy współdziałania Sił Zbrojnych RP z cywilnymi podmiotami uczestniczącymi w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowej (administracja państwowa, organizacje pozarządowe, humanitarne, terenowe zespoły opieki zdrowotnej, Służba Ochrony Kolei, organizacje paramilitarne, klasy mundurowe, etc.).

Bibliografia

1. Balcerowicz B., *Uniwersalne problemy strategii obronnej państwa średniej wielkości oraz ich odniesienia do obronności Polski*, AON Warszawa 1996.
2. Bełza L., *Główne zagrożenia w obecnym i przyszłym środowisku bezpieczeństwa pozamilitarnego*, Warszawa 2011.
3. *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa 2013.
4. Gruszczak A., *Hybrydowość współczesnych wojen – analiza krytyczna*, BBN, Warszawa 2001.
5. Kaldor M., *New&Old wars: Organized Violence in a Global Era*, Stanford University Press 2001.
6. Koziej S., *Strategiczne środowisko bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego w okresie pozimnowojennym* – skrypt internetowy, www.koziej.pl.
7. Manwaring M., *The complexity of modern asymmetric warfare*, University of Oklahoma Press 2012.

8. Metz S., Millen R., *Future war/Future Battlespace: The Strategic Role of American Landpower*, Carlisle Barraks, Pen.: Strategic Studies Institute 2003.
9. *Munich Security Report 2015*, Raport z konferencji bezpieczeństwa, Monachium 2015.
10. Palzzo A., Trentini A., *Hybrid, Complex, Conventional, Forth-Genration Counterinsurgency. It's Deision that Still Matters Most*, Australian Army Journal, 2010.
11. Robb J., *Brave New War. The next Stage and End of Globalization*, Wiley, Hoboken 2007.
12. *Strategia bezpieczeństwa narodowego RP*, Warszawa 2014.
13. *Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022*, Uchwała Rady Ministrów Nr 67 z dnia 9 kwietnia 2013 r., M.P.2013 Poz.377.
14. Wrzosek M., *Zagrożenia militarne a bezpieczeństwo Europy*, Kwartalnik Bellona 4/2012, Warszawa 2012.
15. Strony internetowe: <http://nczas.com/publicystyka/trwa-masakra-chrzescijan-w-libii/> [26.03.2015].
16. Koziej S., *Główne założenia Strategii Bezpieczeństwa Narodowego*, prezentacja ppt, http://isp.policja.pl/download/12/4832/2014-11-05_Zalozenianowej_SBNRP.pdf [26.03.2015].
17. *Wojennaja doktrina Rossijskoj Federacji*, 2014 r. <http://mil.ru/> [15.01.2015].

STRESZCZENIE

Międzynarodowe środowisko bezpieczeństwa ulega gwałtownym, negatywnym zmianom zarówno w wymiarze globalnym, jak i regionalnym. W Europie można zidentyfikować dwa źródła potencjalnych zagrożeń: Federację Rosyjską, która dokonała agresji na Gruzję i Ukrainę oraz powraca do konfrontacyjnego kursu polityki wobec państw Zachodu, oraz powstanie tzw. Państwa Islamskiego i rozpad systemu bezpieczeństwa w Afryce. Zmienia się charakter zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa i obywateli RP. Pojawiają się zagrożenia hybrydowe, poniżej progu wojny, ataki w cyberprzestrzeni oraz wrogie oddziaływanie informacyjne. Złożone, kompleksowe otoczenie konfliktów zbrojnych, udział w nich organizacji cywilnych, medialne oddziaływanie na międzynarodową opinię publiczną, działania dyplomatyczne i gospodarcze powodują, że w osiągnięciu celów walki zbrojnej coraz większą rolę odgrywają podmioty niemilitarne. W odpowiedzi na zmieniające się środowisko bezpieczeństwa i

środowisko operacyjne, proponuje się, w systemie bezpieczeństwa państwa dążyć do integrowania wszystkich podmiotów oddziaływania, cywilnych i wojskowych, administracji i mediów, sił zbrojnych i pozostałych służb mundurowych, polityki i dyplomacji, organizacji pozarządowych, humanitarnych, informacyjnych etc. Na szczeblu resortu obrony narodowej zasadna jest zmiana dotychczasowych uregulowań prawnych, w celu umożliwienia wykorzystania całego potencjału sił zbrojnych w czasie pokoju oraz nadanie priorytetu w rozwijaniu nowych zdolności sił zbrojnych.

SUMMARY

The armed forces in the contemporary security environment conditions.

The international security environment is under the violent influence of negative changes both on global and regional levels. In Europe one can identify two sources of potential threats: firstly the Russian Federation which has made aggression against Georgia and the Ukraine and now Russia is returning to the confrontational stance towards the Western Europe countries, and secondly the emergence of the so-called Islamic State and the collapse of the security system in Africa. The nature of threats to the security of the Polish state and its citizens is changing all the time. The blended threats appear, even below the threshold of war, cyberattacks and also hostile information interaction. Complex environment of an armed conflict, participation of civil organizations, media and international public opinion interaction, diplomatic and economic actions make it possible that in the process of achieving the objectives of the armed struggle an increasingly important role is played by non-military entities. In response to the changing security environment as well as operating environment the necessity of the integration of all the actors of influence, civilian and military, government and media, the armed forces and other uniformed services, politics and diplomacy, NGOs, humanitarian, informational and other, is proposed in the state security system. At the level of the Defence Ministry it is justified the changing of the existing nowadays legislation in order to use full potential of the

armed forces during the peacetime and give the priority to the development of new military capabilities.